

DET FUNKTIONELLE SPROGSYN: HVAD OG HVORFOR?

De nye læreplaner i relation til grammatikundervisning

ENGELSK FIP STX, foråret 2017

Sara Højslet Nygaard, Aalborg Universitet

Oplæggets struktur

- ❖ Grammatiske landvindinger i læreplanerne
- ❖ Grammatik og sprogtilegnelse
- ❖ Det funktionelle sprogsyn og kommunikativ sprogundervisning
- ❖ Hvad så i virkeligheden? Teori omsat til praksis
- ❖ Teach-the-test: Eksamen og nye prøveformer
- ❖ Summestund
- ❖ Opsummering

GRAMMATISKE LANDVINDINGER I LÆREPLANERNE

Den centrale didaktikparagraf

(...)

Undervisningen tilrettelægges, så der veksles mellem induktivt og deduktivt tilrettelagte forløb. Den faglige progression har elevernes egen sprogproduktion i centrum.

Arbejdet med sprog, tekst og kultur integreres således, at eleverne oplever en klar sammenhæng mellem fagets discipliner. Arbejdet med de sproglige aspekter sker ud fra et funktionelt sprogsyn og med udgangspunkt i de grammatiske emner, der bedst fremmer udviklingen af elevernes sprogfærdighed. Undervisningen skal fremme elevernes sproglige kreativitet og evne til at tænke innovativt og utraditionelt. For at styrke sammenhængen mellem elevernes viden om og anvendelse af grammatik tilrettelægges grammatikundervisningen med didaktisk variation, så der veksles mellem at inddrage et grammatisk fokus i tekstlæsningen og at arbejde særskilt med grammatik, begge med vægt på grammatiske strukturer i kontekst.

(...)

Der skal arbejdes med lytte-, læse- og kommunikationsstrategier og med strategier for fremmedsprogstilegnelse.

(...)

Nedslag med grammatiske briller

- Det funktionelle sprogsyn
  - Første gang det ekspliciteres i læreplanerne!
  - En række øvrige elementer i paragraffen, der relaterer sig, mere indirekte, til dette ståsted:
- Vekslen mellem induktive og deduktive tilgange (generelt, men også når det gælder arbejdet med grammatik specifikt)
- Elevernes egen sprogproduktion central
- Integration af fagets discipliner (sprog, tekst, kultur)
- Udgangspunkt i de grammatiske emner, der bedst fremmer udviklingen af elevernes sprogfærdighed
- Didaktisk variation: isoleret og integreret, strukturer i kontekst
- Strategier for fremmedsprogstilegnelse

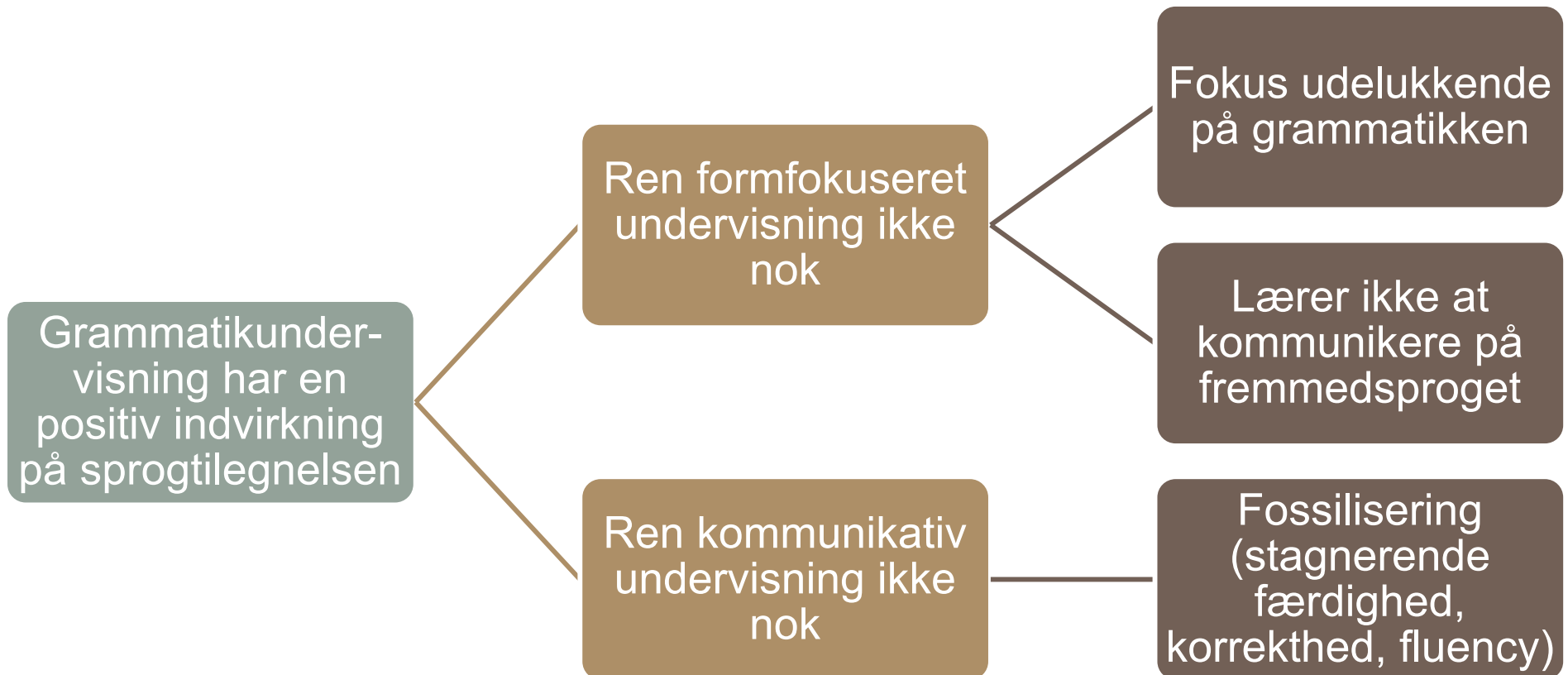
Derudover er grammatikken at finde i

- Sprogfærdighedsmål
- Sprogbeskrivelsesmål
- Kernestof
- Bedømmelseskriterier

GRAMMATIK OG SPROGTILEGNELSE

SLA forskning I

SLA forskning II

- **FonF explicit > FonFS explicit > FonF implicit > FonFS implicit**
- men pas på!

Både-og frem for enten-eller

Didaktikparagraffen igen:

For at styrke sammenhængen mellem elevernes viden om og anvendelse af grammatik tilrettelægges grammatikundervisningen med **didaktisk variation**, så der **veksles mellem at inddrage et grammatisk fokus i tekstlæsningen og at arbejde særskilt med grammatik**, begge med vægt på **grammatiske strukturer i kontekst**.

DET FUNKTIONELLE
SPROGSYN OG
KOMMUNIKATIV
SPROGUNDERVISNING

Metodefrihed?

”Metodefriheden får læreren til at føle ejerskab til sin undervisning. Men friheden er ikke en ret til at vælge de ineffektive metoder, som man selv har mødt på vejen gennem uddannelsessystemet”

Interview med Hanne Leth Andersen i Hansen & Thejens, 2010

To sprogsyn (to paradigmer, begge i brug)

FORMELT	FUNKTIONELT
Viden om sprog (→ anvendelse)	Sprogfærdighed
Strukturalistisk	Kommunikativ
Sprog som struktur, system	Sprog som kommunikationsmiddel mellem mennesker og kulturer
Saussure, Chomsky	Halliday, Fairclough, Hall
Fokus på sætningen og dens opbygning	Fokus på sprogbrug
<p>'Linguistics applied'</p> <p>Sprog = abstrakt system hvis betydning er i formerne selv, ikke i vores brug af dem, kontekst ikke vigtig</p> <p>Sprog = fixed, invariant forms taken from stable, bounded systems</p>	<p>'Applied linguistics'</p> <p>Sprog = social handlen, ser på dets rolle i konstruktionen af vores sociohistoriske verdener, kontekst vigtig.</p> <p>Sprog = sociokulturel ressource, open-ended set of options for taking action in communicative activities (lexical, grammatical, taking turns, intonation)</p> <p>Essence of forms tied to their habits of use – struktur skabt i brugen, ikke før brugen</p>

Tre lærings syn

BEHAVIORISTISK- INSTRUKTIVISTISK	KOGNITIVT- KONSTRUKTIVISTISK	SOCIOKULTURELT
Gode vaner, træne, gentage til 'noget sidder fast': drills (stadig anvendt)	INTERSPROG hele tiden i udvikling via dannelse og afprøvning af hypoteser → fejl → nye hypoteser	Zone for nærmeste udvikling Scaffolding (stillads) Anerkendende, interaktivt lærings syn
Kritik: unødigt fejlforstrækkelser	Den lærende konstruerer ny viden/færdighed på baggrund af eget fundament af viden/færdighed	Fokus på social kontekst og samspillet mellem sprogbrugerne: sproglig interaktion
Traditionelle, lærerstyrede undervisningsmetoder og arbejdsformer	Kræver 'nye' opgavetyper, undervisningsmetoder, arbejdsformer, mindre lærerstyret undervisning	Autentiske, kommunikative arbejdsformer

Lærer- og elevroller

FORMELT SPROGSYN, BEHAVIORISTISK- INSTRUKTIVISTISK LÆRINGSSYN

Lærer = instruktør, videregiver viden, central

Elev = passiv modtager, container-metafor: what

FUNKTIONELT SPROGSYN, KONSTRUKTIVISTISK + SOCIOKULTURELT LÆRINGSSYN

Lærer = konsulent, træner, mere perifer

Elev = aktiv medskaber, central, deltager-metafor:how

OBS! De to måder at agere fx lærer på udelukker ikke hinanden: både-og frem for enten-eller. MEN udgangspunkt i den kommunikative tilgang!

SLA forskning V: CLT

Ståstedet nu: Kommunikativ sprogundervisning (CLT)

Forankret i et funktionelt sprogsyn

Relateret til kommunikativ kompetence:

KOMPETENCETYPE	KOMPETENCEINDHOLD
Lingvistisk kompetence	Sprogets formregler
Pragmatisk kompetence	Evne til at kommunikere situationstilpasset
Diskursiv kompetence	Evne til at skabe sammenhængende diskurs
Strategisk kompetence	Evne til at kommunikere på trods af manglende sprogfærdighed

Interkulturel kommunikativ kompetence: Evne til at leve som verdensborger i den flerkulturelle og globaliserede verden (Risager, 2000)

Nøglebegreber i kommunikativ grammatikundervisning

Centralt under den kommunikative paraply

- Elevcentreret læring
- Kooperativ læring
- CLIL (Content and language integrated learning)
- Taskbaseret sprogundervisning

- Fælles for dem alle: vigtigheden af input OG output OG interaktion

- ‘Grammatik efter behov’ (FonF i indholdsorienterede forløb, forberedende og korrigerende)

- Supplement: Bevidsthed om eksamen! Samt plads til ‘ny’ FonFS også

Kommunikativ sprogundervisning på et reflekteret grundlag!

- Der er behov for en varieret tilgang, hvor læreren arbejder ud fra en reflekteret forståelse for elevernes relative udvikling, og hvor denne har blik for de enkelte arbejdsformer og pædagogiske tilgange og deres potentialer.

Birgit Henriksen, kap. 2 i *Fremmedsprog i gymnasiet*

- Systematisk postmetodepædagogik

Susana Fernandez og Dorte Fristrup, kap. 3 i *Fremmedsprog i gymnasiet*

Didaktikparagraffen igen

Undervisningen tilrettelægges, så der veksles mellem induktivt og deduktivt tilrettelagte forløb. Den faglige progression har **elevernes egen sprogproduktion i centrum**.

Arbejdet med sprog, tekst og kultur integreres således, at eleverne oplever en klar sammenhæng mellem fagets discipliner. **Arbejdet med de sproglige aspekter sker ud fra et funktionelt sprogsyn og med udgangspunkt i de grammatiske emner, der bedst fremmer udviklingen af elevernes sprogfærdighed.**

HVAD SÅ I VIRKELIGHEDEN?

Teori omsat til praksis

Passer det?

Min forskning:

- 2 ud af ca. 130 sekvenser = integreret grammatikundervisning
- Resten = parallel, deduktiv og regelorienteret grammatikundervisning
- Men data fra 2009 og 2010 – meget kan være sket!

Forskning i lærerkognition:

- Gentagelse
- Automatisering
- Den travle hverdag

Faren:

- At man ofte kommer til at reproducere traditionel undervisning, selv om man bekender sig (mest) til et funktionelt sprogsyn (manglende refleksion)

Induktiv og deduktiv til diskussion

- Integreret grammatikundervisning (FonF) er ikke per definition induktiv!
- Parallel grammatikundervisning (FonFS) er ikke per definition deduktiv!
- Forskningen er ikke entydig i forhold til størst effekt
- Variation er kodeordet. Tilpasset niveau, læringsstile, erfaringsakkumulation og dagsform!

Martin Brundle

Five reasons to tune in

1 It will be unpredictable

The fans are bored with Red Bull winning everything and I think their prayers are going to be answered in that respect, certainly in the first part of the season. They wanted something different and that's absolutely what's going to happen. It could be quite wild out there in the early races.

2 Qualifying has been spiced up

They have tweaked the rules, which I like, and we will see the cars run in Q3, otherwise they lose a set of tyres. Those who are not in the top 10 get a fresh set of tyres, to give them an advantage. So there will be plenty of tyres but we will be talking less about tyres as everyone concentrates on getting the car running in the early stages.

3 Watch out for sideways action

The cars have a lot more torque, that's the twisting power of the engine that makes the cars lively to drive. The drivers can't just plant the throttle and get on with it. They've got to feed in the power. We're going to see more sideways action. Until they start finessing the software package on this new turbo engine it's going to be very animated.

4 Young guns will shake up things

It's fascinating to see a number of young drivers taking on the establishment. There are only four drivers over 30 in the field. How will Kevin Magnussen (McLaren), Valtteri Bottas (Williams), below, Daniil Kvyat (Toro Rosso) and Daniel Ricciardo (Red Bull) cope? Is it a year when the new boys can get on top of this technology or will experience show through?

My money is with the experience, at the moment.

5 New races in new places

We have the excitement of two new races - or one and a half. We return to Austria, not a great race track but one that creates some very good races, and then we're off to Sochi. We lose India, which is a shame because F1 should be in India, though I don't think many people will miss the race

Martin Brundle's
five reasons to
tune in...
to grammar!

Yeah!
Fine-tune my
language!

1 It will be unpredictable

Find alle adjektiver og adverbier i afsnittet. Skriv for hvert, hvad de lægger sig til (beskriver).

2 Qualifying has been spiced up

Hvor mange forskellige slags pronomener er anvendt i afsnittet? Skriv en liste og nævn eksempler fra teksten.

3 Watch out for sideways action

Skriv alle sammentrækningerne brugt i afsnittet helt ud.

4 Young guns will shake up things

Find de to spørgsmål i dette afsnit. Hvorfor er der ikke brugt do-omskrivning? Skriv tre regler for, hvordan spørgsmål dannes på engelsk.

5 New races in new places

Find modalverberne i afsnittet. Hvad kendetegner et modalverbum?

尊敬的宾客您好：

因我度假村现在正对迷你吧饮品和食品的品种进行更换和调整，现您的房间内没配迷你吧物品。如您需要请与客房服务中心联系，电话“5”对给您带来的不便深表歉意。

瑞海姆田园度假村

www.english.com

Dear guest:

We are changing the kinds of MINIBAR food and beverage. So there is nothing in your MINIBAR. If you need more problem, please contact us on extension "5". We are terribly sorry for bringing you so much inconvenient.

A concise Chinese-English Dictionary for Lovers

Now.

Beijing time 12 clock midnight.

London time 5 clock afternoon.

But I at neither time zone. I on airplane. Sitting on 25,000 km above to earth and trying remember all English I learning in school.

I not met you yet. You in future.

Looking outside the massive sky. Thinking air staffs need to set a special time-zone for long-distance airplanes, or passengers like me very confusing about time. When a body floating in air, which country she belonging to?

People's Republic of China passport bending in my pocket.

To formål med integreret grammatikopvisning:

1) Nedslag for grammatikkens egen skyld (funktion i kontekst)

2) Uddrive analytisk pointe (effekten i teksten)

- Verber, tider, bøjninger, hjælpeverber
- Leg med funktionen: find, omskriv, lav selv en lignende tekst...
- Prøv selv at opstille regler (eller leg på bagkant af regelgennemgang)

Udvidet tekstbegreb

Love is Like a Bottle of Gin

It makes you blind, it does you in
It makes you think you're pretty tough
It makes you prone to crime and sin
It makes you say things off the cuff
5 It's very small and made of glass
and grossly overadvertised
It turns a genius to an ass
and makes a fool think he is wise
It could make you regret your birth or turn cartwheels in your
16 best suit
It costs a lot more than it's worth
and yet there is no substitute
They keep it on a higher shelf
the older and more pure it grows
15 It has no color in itself
but it can make you see rainbows
You can find it on the Bowery
or you can find it at Elaine's
It makes your words more flowery
26 It makes the sun shine, makes it rain
You just get out what they put in
and they never put in enough
Love is like a bottle of gin
but a bottle of gin is not like love

25 Stephin Merritt, 1999

From: The Magnetic Fields, *69 Love Songs* (Circus Music Ltd, 2000)

- Oplagt til avanceret tekstanalyse:
  - Metaphors, similes, denotation, connotation, rhyme, alliterations...
- Men også til syntaktisk analyse:
  - Fx brug af 'to make' (objektsprædikat, ledsætning i objekt...)
  - Som ren træning i kontekst eller som led i videre analyse

Opgave fra FDK

Beyonce 'Formation'...

- Listen to Beyonce's song 'Formation' while reading the lyrics
- In the text mark out where you find deviation from standard English
- Rewrite the first verse (from Y'all until Swag) into standard English
- Identify three slang words or phrases and explain these using relevant grammatical or idiomatic terminology.
- Reflect on Beyonce's choice of language
-
- Opgaven skal integreres i et forløb om f.eks girl power, black lives matter, rap
- Relativt induktiv opgave
- Vi er ret eksplicite i forhold til, hvordan grammatikken inkorporeres i denne øvelse
- Input og output (lyt, skriv)
- Ingen grammatikbog

Integrering af sprogligt fokus i tekstarbejdet

Forslag til opgaver:

1. Skriv a summary / an essay / a letter om... Du skal inddrage tre eksempler på (grammatikstruktur X)
2. Skriv en karakteristik af personerne. Gør brug af (grammatikstruktur X)
3. Lav et interview med en af tekstens personer. Inddrag eksempler på (grammatikstruktur X)
4. Tal med din makker om (text Y). En observatør vil holde øje med sproget. Brug så mange eksempler på (grammatikstruktur X) som muligt – du får ét point pr. gang. Vind over dine klassekammerater!
5. Læs (short story X/article Y) og understreg eksempler på (grammatikstruktur X). Forklar hvorfor denne struktur er brugt her.

Funktionelt, kontekstuel, parallelt

1. Viden om sprog er en vigtig forudsætning for, at vi kan forstå vores omverden
2. Fokus på grammatikken er en nødvendighed, hvis man vil opnå en høj grad af præcision og korrekthed
3. Man husker bedst de sproglige strukturer, man har haft lejlighed til at tænke over mange gange
4. Man lærer mest om sprog, når de grammatiske emner indgår i en konkret sproglig og tekstlig sammenhæng

Spørgsmålet om Engram

- Hvordan indplacerer Engram sig i forhold til sprogsyn?
- Hvor kontekstuelle er øvelserne?
- Hvor meget variation opnår eleverne?
- Ansporing til refleksion
- Kan ikke stå alene!

Så hvad betyder den der kontekst?

- Tydeliggør funktionen
- I integreret grammatik: den tekst (udvidet tekstbegreb), som det belyste fænomen optræder i
- I parallel grammatik: autentisk tekst OG elevproduceret tekst
- F.eks. også 'grammatiske strukturer i kontekst' at lade eleverne rette fejlsætninger taget fra deres egne skriftlige produktioner
- Så farvel til drilling, isolerede indsætningsøvelser og (lige så langsomt) isolerede, til dagen opfundne, fejlsætningsøvelser
- Men spiller eksamen ikke en rolle? JO!...

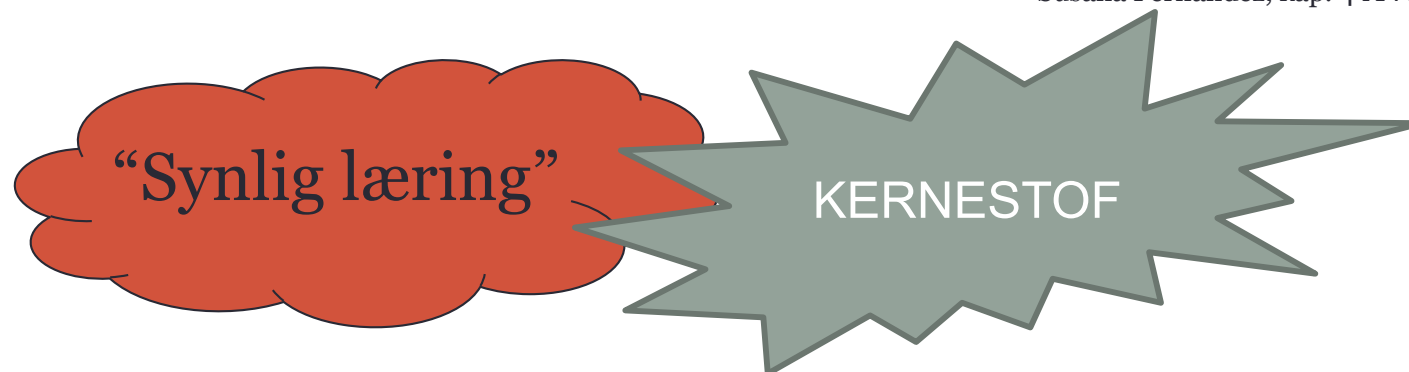
Metakommunikation / metakognition

”Uanset hvilken version (...) der vælges, er det afgørende at være eksplicit over for eleverne om, hvad målet er, og også at fortælle dem, hvorfor undervisningen er tilrettelagt, som den er. At tale med eleverne om, hvordan man lærer sprog, er ikke bare en del af de faglige mål for sprogfagene, men også en del af det, der kender tegner den autentiske kommunikation, som forventes af kommunikativ sprogundervisning.”

Dorte Fristrup, kap. 8 i *Fremmedsprog i gymnasiet*

”I den fleksible version af den kommunikative tilgang er der plads til at snakke om sprog, og om hvordan man lærer sprog, som en del af den ‘reelle’ kommunikation i klasselokalet.”

Susana Fernandez, kap. 4 i *Fremmedsprog i gymnasiet*

Didaktikparagraffen igen

Undervisningen tilrettelægges, så der **veksles mellem induktivt og deduktivt tilrettelagte forløb**. Den faglige progression har elevernes egen sprogproduktion i centrum. Arbejdet med sprog, tekst og kultur integreres således, at eleverne oplever **en klar sammenhæng mellem fagets discipliner**.

(...)

Der skal arbejdes med lytte-, læse- og kommunikationsstrategier og med **strategier for fremmedsprogstilegnelse**.

TEACH-THE-TEST

Eksamen og nye prøveformer

Eksamens indtog i undervisningen

Man vil jo gerne have, at de består...

...så vi kører på med en masse delprøve 1'ere

= Teach-the-test

Farerne:

- Isolation
- Eksamensberedskab
- Regelfokusering (forud for kontekst og funktion)
- Ren deduktiv tilgang

At gøre en dyd ud af nødvendigheden

Funderet i funktionelt sprogsyn og CLT

Udvidet tekstbegreb

Læreplaner:
bedømmelseskriterier
matcher faglige mål

Inviterer til nye måder
at *undervise* i
grammatik på

Grund til stille jubel!

De nye elektroniske prøver

STX Engelsk A 2015 opg. 1-4

A: Fejlsætninger – ret og forklar (emnerelaterede tekster)

B: Adverbiers placering (autentisk tekst, fra essayopgave B)

C: Do-omskrivning (autentisk tekst, fra essayopgave B)

D: Ordklasse og stilistik, analytisk formål (autentisk tekst, fra essayopgave A)

HF Engelsk B 2015 opg. 1-4

1: Omskrivning af verber fra datid til nutid (autentisk tekst)

2: Ordklasser i lydfil (autentisk tekst, bredt tekstbegreb)

3: Udskiftning af ord med udtryk (ordforråd, stilleje)

4: Jumbled text (autentisk tekst)

Alternativ: Billede med ord (outputopgave)

Didaktisering af opgaverne: Teach-the-test, version 2.0

- Den der arbejder lærer... Lad eleverne:
  - producere en øvelse hjemmefra
  - producere øvelser i grupper på klassen til andre grupper
  - finde strukturer/eksempler på grammatiske fænomener i teksten hjemmefra/på klassen
  - finde eksempler i egne stile på grammatiske fænomener, der er i teksten
  - fremvise et yndlingsvideoklip og sætte klassen i gang med at finde ordklasser
- Stationsarbejde – bevægelse
- Gruppearbejde / pararbejde / matrix

SUMMESTUND

Spørgsmål?

Reflekter to og to

- Hvad gør I allerede? Jeres egne kreative idéer til grammatikundervisning og eksamenstræning
- Med tanke på de viste opgaver: hvordan skal vekselvirkningen mellem parallel og integreret samt deduktiv og induktiv være i jeres undervisning?
- Zoom ind på læreplanernes faglige mål og bedømmelseskriterier i forhold til det gennemgåede. Afdæk sammenhængene
- Nedfæld jeres tanker i OneNote, så vi kan se dem og bruge dem i udformningen af vejledningen
- Skriv også øvrige kommentarer og idéer: hvad har I brug for, at der står noget om i vejledningen i relation til grammatikundervisningen?

OPSUMMERING

Nøglebegreber i grammatikundervisningen

- Variation
  - Metakommunikation
  - Sproglig opmærksomhed
  - Eksamen

  - Bevidstgørende
  - Kontekstualiseret
  - Kontrastivt når nødvendigt

  - Skriftligt og mundtligt sprog – kommunikativ kompetence
  - Sjov og kreativ læring
  - Materialesupplering!
- Input, output og interaktion
  - FonFS og FonF (parallel og integreret)
  - Eksplicit og implicit
  - Deduktiv og induktiv
  - Intersprog
  - Tasks
  - Korrektiv feedback

  - Post-metode/poly-metode, pragmatisk eklektisme baseret på viden og indsigt
  - Læren som reflekteret praktiker med et øje for faglig udvikling

TAK FOR JERES DELTAGELSE
